

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING „DE PLATE”.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE
en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Verantwoordelijke uitgever: A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

15 de jaargang, nr. 3 - maart 86

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE

MAART - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot volgende activiteiten :

1. EEN NAMIDDAGFILMVOORDRACHT die doorgaat op

dinsdag 18 maart om 15 uur

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, waarop een reeks kortfilms geprojecteerd worden met als

Onderwerp : OOSTENDSE ACTUALITEITEN UIT HET VERLEDEN

Voorgesteld door de heer Achiel BAES met medewerking van de OSTEND CINE CLUB.

We herinneren ons het hoogst interessant OOSTENDE FILMISCH GEZIEN dat de heer Baes ons verleden jaar voorstelde en dat een ware revelatie was. Ook dit jaar heeft hij onze kring iets te bieden onder de vorm van een reeks kortfilms van en over Oostende.

Het OOSTENDE ONDER WATER 1953 is een thema dat reeds herhaaldelijk aan bod kwam. De beelden die ons echter getoond worden verschillen van fotograaf tot fotograaf zodat we er steeds weer iets nieuws in zien. Ondanks de overstroming was er dat jaar toch een CARNAVAL TE OOSTENDE 1953, waarbij we de carnavalstoet terugzien die indertijd door de Kursaal georganiseerd werd.

't WAS ZEER KOUD geeft beelden uit de harde winter 1962-1963, en wie herinnert zich nog DE SPAHIS TE OOSTENDE die eertijds furore maakten.

Dit is een greep uit de waaier van kortfilms van en over Oostende die we voor u in petto hebben. Een namiddag speciaal georganiseerd voor diegenen die het 's avonds niet zien zitten en die u als Oostendenaar niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

2. EEN AVONDVOORDRACHT die doorgaat op

woensdag 26 maart 1986 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, met als

Onderwerp : DE OOSTENDSE COMPAGNIE EN DE FACTORY BANKIBAZAR
ONDER FRANCOIS DE SCHONAMILLE

Spreker : de heer Jan PARMENTIER

De heer Jan Parmentier, licentiaat Geschiedenis Nieuwe tijden (Koloniale) is sedert 1984 leraar geschiedenis, culturele evolutie en economie aan het Tweede Kans onderwijs te Leuven. In de periode 1979-80 deed hij een stage als geluidsarchivaris bij de B.R.T. Hij inventariseerde in 1980-81 het provinciaal archief van de Franse en Hollandse periode in het Rijksarchief van Gent. In 1981-83 assisteerde hij Prof. J. Everaert in het Seminarie voor Koloniale en overzeese Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit van Gent, waarna hij eind 1983 nog een specialisatie deed in het Rijksarchief en de Koninklijke Bibliotheek van Kopenhagen. Van hem verschenen tot nog toe een drietal bijdragen met betrekking tot onze overzeese geschiedenis in het Nederlands, Deens en het Engels.

Nadat ons, einde van verleden jaar, een zeer algemeen beeld geschetst werd van de Oostendse Compagnie, krijgen we nu een eerste fijnstelling.

De spreker geeft ons een bondige historische schets van de ontstaansgeschiedenis en de bloeiperiode van deze factorij onder de Oostendse Compagnie (1726-1733). Hierin schetst hij ons de bewogen levensloop van de Oostendenaar François de Schonamille. Hij maakt een inventarisatie van de factorij in 1733 en geeft de relaties ervan weer met de Oostenrijkse overheid, de inlandse overheid en de andere Europese naties in Bengalen. Op basis van de inter-Aziatische handel, de handelscontacten met Fransen, Denen, Zweden en onafhankelijke handelaren en de tegenkantingen van Hollanders en Engelsen stelt hij het probleem van de (on)leefbaarheid van Bankibazar onder de Schonamille.

Met het conflict met de Nabab en de odyssea van de Schonamille na de val van Bankibazar (1743-1745) besluit de spreker deze hoogst interessante bijdrage aan onze Oostendse overzeese geschiedenis.

Een avond die u niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden.

J.B. DREESEN

#

OVER VISLEURSTERS TE OOSTENDE. LOUISE SCHALADRYN

Louise SCHALADRYN of SCHADRYN (zij was Duits van afkomst - Schaladryn was de naam van haar man - en heette Louise FREYMAN) kwam van het Sas waar ze op de Oudenburgse Steenweg woonde. Na de oorlog leunde ze nog met een "pangel" met droogvis maar volgens de "Witten van de Kaoje" (Fernand MONTENY) moet ze voor de oorlog nog met een hondekar geleurd hebben. Ze had zwarte, harde karbonkelogen en mocht zich verheugen over een uitgebreide kroost. Ze werd 90 jaar oud.

J.B. DREESEN

DE NATIONALE VUURKRIISENBOND, AFDELING OOSTENDE

Op zaterdag 20 april 1985 werd tijdens een korte plechtigheid, door de heer ABICHT, het laatste bestuurslid van de Oostendse Vuurkruisers, de vlag van de afdeling aan onze Heemkring overhandigd. Dit betekende het einde van een bloeiende Oostendse vereniging die in haar topperiode, juist voor de tweede wereldoorlog, ongeveer 800 leden en sympathisanten telde.

De Nationale Vuurkruisenbond, afdeling Oostende werd op 30 maart 1934 gesticht als een feitelijke vereniging. Dit gebeurde in de MELROSE aan het Paard, een instelling die uitgebaat werd door de heer Emiel ROMMELAERE zelf een vuurkruiser.

Alleen de dragers van de VUURKAART, dit waren diegenen die, zoals voorzien in het Koninklijk Besluit van 14 mei 1932, tussen 4 augustus 1914 en 11 november 1918 op al dan niet onafgebroken wijze wezenlijk tenminste twaalf maanden effectieve dienst hadden volbracht in een van de eenheden die voorkwamen op de lijst die bij het K.B. was gevoegd, konden lid worden van de vereniging.

Het K.B., dat de VUURKAART instelde, was er gekomen, bijna 14 jaren na de oorlog, op voorstel van de toenmalige minister van Landsverdediging, de heer DENS omdat : (wij citeren)... een zeer groot aantal oudstrijders die tot vijfendertig maand aanwezigheid telden in een eenheid welke door het vuur en de beweging in rechtstreekse aanraking waren geweest met de vijand, enkel de Zege- en Herinneringsmedaille van de oorlog 1914-1918 bekomen hadden en aldus verloren waren in de massa van diegenen die hun plicht in het achtergebied hadden volbracht maar die slechts enkele dagen werkelijke dienst aan het front hadden verricht... (einde citaat).

De vereniging had voor doel :

- de kameraadschap onder de oudstrijders, geboren in de vuurlinie gedurende de oorlog 1914-1918, te bestendigen
- de belangen van haar leden te verdedigen op stoffelijk en moreel gebied
- te streven naar de verwezenlijking van hun rechtmatige eisen en in de mate van haar middelen haar noodlijdende leden, in natura, terhulp te komen.

Van meet af was het een bloeiende vereniging. Jaarlijks werden een tot twee bals georganiseerd. Dit gebeurde in het toenmalige WITTE PAARD. Elk bal kende een grote tombola die begiftigd werd met prachtige prijzen. Bovendien werden jaarlijks een kosteloze koffietafel en een kosteloos banket georganiseerd waarop het Schepencollege en de weduwen van de overleden strijdmakkers werden geïnviteerd. Op elke begrafenis van een strijdmakker was de vereniging vertegenwoordigd door een massa leden en het vaandel van de vereniging. In juni 1957 ontving de vereniging bericht dat mevrouw de HEMPTINNE, feue madame MARIE-THERESE, ELISABETH MORREN, douairiere, weduwe van graaf Louis-Paul Ghislain de Hemptinne, bij testament een legaat had overgemaakt. Mevrouw de Hemptinne had haar waarden bij de Banque Belge de l'Etranger te Londen in zes gelijke delen verdeeld tussen de volgende Oostendse Verenigingen zonder winstoogmerken :

- Nationale Vuurkruisersbond, afdeling Oostende
- de Verbroedering van het Geheim Leger, Oostende voor haar sociaal Fonds
- de Oorlogsinvaliden, afdeling Oostende

- het Werk van Sint Vincent de Paul, afdeling Oostende
- de Zusters der Armen, Meiboom Oostende
- de Bureau de Bienfaisance van de Stad Oostende

Interessant van weten is hier ook wel dat het Geheim Leger (Majoor-Geneesheer JAUQUET) haar deel integraal in de Nationale Kas voor Hulpbetoon van het Geheim Leger, Brussel stortte. De Oorlogsinvaliden kochten er het huis 38 in de Frans MUSINstraat mee. Daar is ten andere nog steeds hun maatschappelijke zetel en secretariaat gevestigd, en het heet "HUIZE de HEMPTINNE".

Deze erfenis was de aanleiding om de afdeling Oostende om te vormen tot een Vereniging zonder Winstoogmerken. Dit gebeurde op 27 augustus 1958 bij akte verleden voor notaris Quaghebeur. Deze V.Z.W. was, zoals bepaald in de statuten, de voortzetting van de Oudstrijdersmaatschappij die onder gelijke naam bestond sedert 30 maart 1934.

De afhandeling van de erfenis duurde van juni 1957 tot februari 1963 en heeft de heer ABICHT, als secretaris, ettelijke grijze haren gekost. Na de aanstelling van de heer VAN BIERVLIET als ere-voorzitter verplaatste men de feestelijkheden van de vereniging van het klassieke OSTEND PALACEHOTEL naar het KURSAAL. Dit had een minder gunstige invloed. Ondanks het feit dat hier ook zaal en personeel ter beschikking werd gesteld geraakte de sfeer zoek. Ook de verplichting de zaal tegen 16u30 te ontruimen omdat zaal en personeel voor andere activiteiten moesten ingezet worden had een nefaste invloed. Het aantal deelnemers zwakte geleidelijk aan af. Ook begon het afsterven van de leden grote bressen te slaan in het ledenbestand.

Op 13 april 1984 was het zover. Er waren nog 41 Vuurkruisers in leven, waarvan er in de loop van het jaar nog verscheidene stierven. Anderen werden opgenomen in bejaardentehuizen of konden zich nog moeilijk verplaatsen. Op 30 oktober werd voor notaris Quaghebeur de Vereniging ontbonden. Het bezit van de Vereniging werd verdeeld tussen de overblijvende leden, waarna de heer ABICHT, secretaris sedert 29 jaar, in naam van de laatste voorzitter de heer DECLOEDT die zich nog moeilijk kon verplaatsen, het vaandel aan onze kring kwam overhandigen. Ondanks zijn 90 jaar wist de heer ABICHT op een pittige wijze het 50-jarig bestaan van de Nationale Vuurkruisersbond, afdeling Oostende, te evokeren.

DE PLATE zal in de toekomst zorg dragen voor hun vaandel en de jongere generatie herinneren aan de, geborduurde, betrachting van de Vuurkruisers die op hun vaandel voorkomt "SALUS PATRIAE SUPREMA LEX - HET HEIL VAN HET VADERLAND IS DE OPPERSTE WET".

J. B. DREESEN

Lijst van de nog in leven zijnde leden Vuurkruisers op datum van 26 april 1984

ABICHT Arthur, Koninginnelaan 52 B Oostende
 BAES Leopold, Gouwelozestraat 71 Oostende
 CASIER Emile, Nieuwlandstraat 10 Oostende
 COGGHE Henri, Sterstaat 40 Oostende
 DANNEEL Louis, Kairostraat 82 Oostende
 DECLOEDT Georges, Warschaustraat 2 Oostende

DEGHESELLE Henri, Kairostraat 82 Oostende
DEGRAEVE Romain, Kairostraat 82 Oostende
DEPREZ Camille, Boekareststraat 5 Oostende
DERYNCK Marcel, Hyacintenlaan 29 Oostende
DESMET Mathieu, Meeuwenlaan 15 Bredene
DEWITTE Jan, Warschaustraat 12 Oostende
DRIES Edouard, Oude Molenstraat 30 Oostende
DUTRON Hector, Stockellaan 148 Oostende
EASTON Gustaaf, Oude Molenstraat 38 Oostende
HELSMOORTEL Alfons, St. Lodewijkstraat 11 Oostende
HUYSSEUNE Georges, Baan op Brugge 144 Gistel
LAVA Etienne, Putbekestraat 5 Gistel
LENAERTS Hector, Zwaluwenstraat 2 Oostende
LOGGHE Gustaaf, Dr. E. Moreauxlaan 322 Oostende
LUYENS Louis, Bronstraat 31A Oostende
MAERTENS Edouard, Duinenstraat 136 Bredene
MAES Ernest, Chaletstraat 13 Oostende
MATTHYS Christophe, Zwaluwenstraat 2 Oostende
MORTIER Georges, Kairostraat 82 Oostende
PAELINCK Emile, Gouwelozestraat 2 Oostende
RYHEUL Julien, Prins Roselaan 3 Oostende
STOCKELYNCK Richard, Steenbakkerstraat 14 Oostende
TAHON Gaston, Meerstraat 19 Oosterzele
VAN CEULEN Adolphe, Transvaalstraat 23 Oostende
VAN DEN ABEELE Edmond, Christinastraat 126 Oostende
VANDEN BUSSCHE Frans, Brugse baan 152 Gistel
VANDENKIEBOOM Joseph, Stockellaan 39 Oostende
VANDEPITTE Edgard, St. Petrus & Paulusplein 1 Oostende
VAN DYCKE Jules, Pompestraat 1 Ettelgem
VANHOECK Edouard, Eendrachtstraat 63 Oostende
VANLOO Leon, Taboralaan 238 Oostende
VANTIELCKE Gustaaf, Astridlaan 103 Nieuwpoort
VAN TOURNHOUT Oscar, Ooievaarslaan 3 Oostende
VAN LAETHEM Florent, Kairostraat 82 Oostende
VOLBRECHT Armand, Plakkersstraat 44 Oostende

S A L U S P A T R I A E S U P R E M A L E X

TORHOUT ROND 1900

Onlangs verscheen het boek "Torhout rond 1900". Geschreven onder de schuilnaam BRUNO en uitgegeven door de Drukkerij-Uitgeverij "PUBLITOR" Cornille, Torhout.

Het boek beslaat meer dan 236 bladzijden en is rijk geïllustreerd. De geschiedenis van het milieu speelt zich af te Torhout en wordt verteld door een persoon die vanaf zijn prille jeugd tot in een gevorderde ouderdom het allemaal beleefde.

Kan besteld worden door storting van 575 Fr (+ verzending 35 Fr) op rekening 001-0868223-52 Publitor, Torhout.

* * * * *

ARCHITECTEN EN ARCHITECTUUR TE OOSTENDE TIJDENS HET INTERBELLUM - 3

— SNELINVENTARIS NIEUWE ZAKELIJKHEID —

Adolf Buylstraat 20 & 45 Elisabethlaan 321 Karel Van de Woestijnestraat : "Cenakel" Ooststraat 55 : Sint-Pietersschool Aartshertoginnestraat/hoek E. Beernaertstraat : "Viking" Stuiverstraat/hoek Nieuwlandstraat : huis Dr. Decloedt

NIEUWE TYPES - NIEUWE NODEN

Ook de architectuur zelf maakte grote veranderingen door tijdens het interbellum : er kwamen tal van nieuwe noden die om nieuwe gebouwentypes vroegen : garages en tramdepôts, bioskopen en grootwarenhuizen, appartementsgebouwen. De hoogbouw rukt langzaam op. De meeste van deze allervroegste voorbeelden zijn echter ondertussen grondig omgebouwd, zoniet verdwenen.

Een typisch voorbeeld van zo'n vroeg appartementsgebouw - lees hoogbouw - vindt u nog op de hoek Leopold II-laan/Marie-José-plein (OOIB 2, nr 86), gaaf bewaard bovendien.

Conditio sine qua non voor de hoogbouw was het gebruik van gewapend beton, een constructiemethode die totaal nieuwe architecturale perspectieven bood. Gewapend beton werd te Oostende ook reeds voor 1914-18 toegepast, o.a. door architect DANIELS in zijn "Hotel Excelsia", hoek Vlaanderenstraat/Adolf Buylstraat. Typisch voor die vooroorlogse mentaliteit is dan wel dat de betonnen constructie gecamoufleerd werd onder cementen ornamentiek in eclectische stijl.

W.O. I : BOUWSTIMULANS

Tijdens W.O. I werden te Oostende zo'n 717 gebouwen geheel of gedeeltelijk vernield. Reken daarbij de spectaculaire uitbreiding die de stad na 1918 nam (zie p. 86/23-24) en u begrijpt dat er heel wat werk aan de winkel was voor architecten. Het spreekt vanzelf dat hun actieterrein niet tot Oostende beperkt bleef maar heel de kust en het hinterland omvatte. Dit valt dan echter buiten het bestek van deze studie.

Ter illustratie reproduceren we hierna enkele bladzijden uit Oostendse almanachs uit de jaren twintig waarin we de toen te Oostende actieve architecten op een rijtje hebben.

Norbert HOSTYN

Goes A. Veuve 60, avenue Henri Serruys.
Fierens Th., 22, rue de l'Eglise.
Liedts Henri, 12, chaussée de Thourout.
Lucas L., 129, rue Christine. ☎ 678.
Maertens Ad., 33, rue St Sébastien.
Maertens Oscar, 291, chaussée de Thourout.
Peeren Ach., 106, chaussée de Thourout.
Feeren Ach., et fils, 81, boulevard Alph.-Pieters.
Piers Léon, 65, boulevard Rogier. ☎ 193.
Poupaert Louis, 1, Marché aux Herbes. ☎ 502.
Sorel Max., 53, rue Christine.
Splies Jules, 232, chaussée de Thourout.
Van Damme André, 28-30, boulevard Alph.-Pieters. ☎ 229
Vannitsen Henri, 49, boulevard Rogier.
Vereycken Ed., 1, rue des Capucins. ☎ 272.

◆◆◆

ANNUAIRE

Elleboudt Imprimeurs. Annuaire Industriel, maritime et commercial d'Ostende. Tous travaux d'impression : Luxe et labeur.

◆◆◆

ANTIQUITES

Binken Eug., 24, boulevard Rogier.
Fourez Marie, 39, boulevard Van Iseghem.
Van Winckel Fr., 9, chaussée de Thourout.

◆◆◆

APPAREILS SANITAIRES
(Installations)

Maerschalck Jacq., 81, rue de la Chapelle. ☎ 534.
Vlietynck Gérard, 36, rue Longue.

◆◆◆

ARCHITECTE

Daniels André, 58, square Clémentine. ☎ 475.
Danneel Aug., 141, boulevard Van Iseghem. ☎ 690.
Dereere Oscar, 64, rue Royale.
Derleyn René, 25, rue de l'Eglise.

De Vreese Albert, 4, rue Neuve-du-Vélodrome.
Dujardin A., 119, boulevard Van Iseghem. ☎ 975.
Carbon Henri, 17, rue de l'Eglise.
Fobert Albert, 116, boulevard Alph. Pieters. ☎ 320.
Gobin Jean, 51, square Stéphanie.
Jacquemin H. J. 7, rue Louise.
Jacquart Lucien, 18, chaussée de Nieuport.
Pil Ch., 48, square Clémentine.
Raoux Ach., 77, rue Peter-Benott.
Staelens Louis, 27, chaussée de Thourout.
Tinant Victor, 4, boulevard Rogier.
Vanderbanck Jos., 124, rue Christine. ☎ 1074.
Van Massenhove Hector, 152, rue Euph.-Bernaert.
Van Damme G., 36, avenue de la Reine.
Van Dycke Jér., 3, rue de la Poste.
Vanwelden Fr., boulevard Van Iseghem.
Voordecker Cyr., 67, avenue de la Reine. ☎ 67.

◆◆◆

ARMEMENTS

S. A. John Cockerill, Nouveaux Bassins. ☎ 6.
L. Dens et Cie, 139, rue Christine. ☎ 311.
Général Steam navigation C^o Ltd. 3, Nouveaux Bassins. ☎ 6.
Handel en Scheepvaart S. A., 42, rue Euph.-Bernaert. ☎ 606.

◆◆◆

ARMEMENTS A LA PECHE

Decrop frères, 5, rue du Midi.
Golder A. T. et Cie, 34, avenue Victive. ☎ 369.
Lescrauwaet Jos., 31, rue du Cercle. ☎ 237.
Les Pêcheries cotières S. A., 19, pl. de la Minque. ☎ 73.
Pêcheries des Flandres S. A., 33, rue des Cordiers. ☎ 337.
Pêcheries d'Islande S. A., 3, place de la Minque. ☎ 132.
Pêcheries du littoral S. A., 8, rue de Londres. ☎ 302.
Pêcheries Noordzee S. A., 5, rue du Midi.
Pêcheries du Nord S. A., 5, quai Brandaris. ☎ 528.

Pour vos FOURRURES, Lauffer et Deutsch (AU BON MARCHÉ D'OSTENDE)
coin rues d'Est et Christine. Tél. 752.

OSTENDE

HABITANTS CLASSÉS PAR ORDRE DE PROFESSIONS

ACCORDEURS DE PIANOS

Bogaert Jul., rue de l'Orphelinat, 3.
Malfeyt A., « Au Musica », rue des
Sœurs Blanches, 8.
Vlietinck Fr., rue Muscar, 3.

ACCOUCHEUSES

Devloo Victorine, chaussée de
Nieuport, 23.
Lauwerens Marie, r. des Champs,
93.
Mollet Agnès, rue Longue, 75.
Tavernier Mme, r. de Breedene, 8.
Simon Mathilde, rue du Port
Franc, 43.
Vilain Augusta, r. du Nord, 16.

ACCUMULATEURS

Alleyn Osc., rue de l'Eglise, 29.
Pottier H., rue Christine, 77.
Van den Broecke B. et Thieles J.
« Electricité Industrielle du
Littoral », ch. de Thourout, 242.
Vanhoorne J., rue d'Est, 26.

ACIER POUR BETON

Valcke Frères, s. a., rue de la
Chapelle, 76.

AGENCES DES COURSES

Parvis SS. Pierre et Paul, 15a.
Lontiens A., rue Traversière.

AFFRÈTEMENTS

L. Dens et Cie, r. Christine, 139.
A. Freyman et Van Loo, avenue
H. Serruys, 32.

AGENCES EN DOUANE

De Ridder, av. de Smet de Naeyer,
38.
Freyman et Van Loo, av. Serruys.

AGENCES IMMOBILIÈRE S

« L'Avenir », rue de Frane, 20.
Rue de l'Archiduchesse, 35.
Bernardt Osc., boul. A. Pieters,
130.
Bossut G., boul. Van Iseghem, 74.
Dewynter Ein., av. H. Serruys, 72.
Labaye L., rue de l'Archiduc, 21.
Levy Molse, rue Royale, 26.

Mortier-Pyck, boul. A. Pieters, 4.
Seys, Ch., boulevard Rogier.
Vanden Berghe Fr., rue Euphr.
Beernaert.
Vanbakendover J., rue de la
Chapelle, 46.
Van Hakendover J., r. Longue, 13.

AIGUISERIE

Huyghe M., rue Archiduchesse, 50.

AMEUBLEMENTS

S. E. O., r. d'Amsterdam, 63-65.
Adamson Aug., r. St. Paul, 6.
Coene R., av. Pr. Albert, 43.
Coppens Gust., ch. de Thourout,
123.
David E., rue Longue, 55.
Debarse Ch., r. St. François, 34.
Debusschere, r. St. Paul, 64.
Decerf Ern., r. des Bateliers, 52.
Declerck Dan., chauss. de Thourout,
19.
Degheelle F., r. St. Sébastien, 29.
Deman Vve Ed., r. de la Fortune, 9.
De Roose C., r. de l'Eglise, 30.
De Smet G., r. de la Chapelle, 53.
Eggers Vict., ch. de Nieuport, 59.
Eneman Fl., rue d'Est, 65.
Farazyn Ad., r. St. Georges, 14.
Farazyn F., r. E. Beernaert, 88.
Hierens Th. « Au meilleur marché »
rue de l'Eglise, 22.
Goes A. Vve, av. H. Serruys, 60.
Hindrickx J., ch. de Nieuport, 199.
Hoofdt Fr., boul. A. Pieters, 98.
« A l'Innovation de Bruxelles »,
rue de la Chapelle, 57-59.
Lucas Léon, rue Christine, 129.
Maertens Ad., r. St. Sébastien, 33.
Maes Is., rue Ed. Hamman, 22.
Martens Osc., ch. de Thourout, 291.
Peeren Louis, pl. Conscience, 16.
Peeren Cyr., boul. Rogier, 42.
Piers Léon, boul. Rogier, 65.
Poupaert et Fils, marché-aux-Herbes,
1.
Sorel Max, rue Christine, 63.
Van Damme André, boul. A. Pieters,
28-30.
Vahnitsen J., boul. Rogier, 149.
Vereycken Ed., r. des Capucins, 1.
Willecome Marcelin, rue des De
niers, 90.

ANTIQUITES

Decoster Léonie, r. Neuve, 17.
Fourez Marie, bd. Van Iseghem, 39.
Thomas-Ory, r. St. Sébastien, 13.
Van Winckel Vve Fr., chaussée de
Thourout, 9.
Versavel N., rue Longue, 78.

APPAREILS SANITAIRES (Inst.)

Vandermeulen J., r. du Quai, 25.
Vlietinck Ger., rue Longue, 36.

ARCHITECTES

Daniels André, sq. Clémentine, 58.
Danneel Ant., boul. Van Iseghem,
141.
Danneel Alfr., r. St. Petersb., 45.
Dereere Osc., rue Royale, 64.
Derleyn René, av. de la Reine, 19.
De Vlieger Ed., r. Longue, 65.
Devreese Alb., r. Ed. de Cuyper, 1.
Deweert (arch. naval), rue de
Stockholm, 49-51.
D'Helft Laur., r. des Plantes, 13.
Dinnewit Maur., ch. de Thour., 262.
Dujardin Ant., boul. Van Iseghem,
119.
Dujardin H., sq. Clémentine, 8.
Erauw Pierre, r. Christine, 110.
Fobert, av. de la Reine, 44.
Gobin Jean, square Stéphanie, 51.
Gunst Ed., r. des Champs, 75.
Gunst F., av. des Chardons, 95.
Gunst Jules, r. de Raversyde, 114.
Hendericks G., r. Wellington, 25.
Jacquemin M., boul. A. Pieters, 36.
Pattyn Ant., av. Prince Albert, 37.
Pill Ch., square Clémentine, 48.
Raoux Ach., r. P. Benoit, 77.
Van Damme Gust., avenue de la
Reine, 36.
Vandenwinkel Em., r. Muscar, 37.
Van der Banck Jos., rue d'Amster-
dam, 41.
Van Imaschoot E., r. Fr. Ouban, 14.
Van Massenhove, r. E. Beernaert,
152.
Vandycke J., rue de la Poste, 3.
Van Graefscheppe L., rue du Vélo-
drome, 38.
Van Welden Fr., boul. Van Ise-
ghem, 58.

ARMEMENTS

« John Cockerill, s. a. », nouveaux
Bassins.
L. Dens et Cie, r. Christine, 139.
Freyman et Van Loo, parvis SS.
Pierre et Paul, 13.
« General Steam Navigation, Co
Ltd », Nouv. Bassins, 3.
« Handel en Scheepvaart, s. a. »,
rue Euphr. Beernaert, 42.

ARMEMENTS A LA PÊCHE

« Armement Ostendais », 74,
avenue H. Serruys.

LOCATION DE MEUBLES. LITS, etc. **Et. Ed. Vereycken**

1, Rue des Capucins, - - OSTENDE

Téléphone 272

15 oktober 1864

's Morgens keek Kolpings kostbaas, de oude kapitein, naar de windhaan op de dikke, lompe kerktoren, en zei glimlachend dat er veel wind was. Hij wist dat dit zijn gast bevallen zou. Zonder wind verloor de zeekeer voor de kapelaan zijn verfrissende werking. Wanneer de windhaan knarste en soms voor enkele ogenblikken met zijn getande kam tegen de losslaande wind sloeg, dan trok hij opgewekter naar het strand, ook al had hij alle moeite van de wereld om zich bij de brug vóór de zeepromenade recht te houden. Dan kreeg ook elke zenuw van het lichaam zijn deel van de koele luchtstroom. Dat was een echte verkwikking voor het vermoeide lichaam. Bij zo'n weer kon men ook de kracht van de zee bewonderen en twijfelen of zelfs het stevigste mensenwerk tegen de ongebreidelde kracht van de golven wel bestand was. Dit was ook het ideale weer voor een deugddoend zeebad. "Je toller die Wellen, um so besser das Bad" (1) schreef hij. Wie verder uit een zeekeer het meeste voordeel wilde halen, bleef na het bad in beweging, en wandelde of stoeide op het strand.

Kolping verborg zijn misprijzen niet voor het "volkje" ("dat träge und matte Völkchen") dat zich geen de minste inspanning getroostte en dat in het kursaal of in andere ontspanningsoorden tevreden was met een passief aanschouwen van het indrukwekkende spel van de golven. De meesten hadden hiervoor zelfs geen belangstelling. Hun interesse ging enkel uit naar de menselijke hartstochten, waarover ze lazen in romans. Een leven vol hartstocht leidde volgens hem naar ziekte en vroegtijdige dood, een natuurlijk leven maakte gezond.

Tegen de avond was de wind gaan liggen. Toch doken de golven over elkaar als watervallen, groter dan deze in stortbeken, of dan deze die je op de Rijn aantreft. Het water was troebel, bijna vuil. Toch kon hij nauwelijks zijn blik van het prachtige golvenspel afhouden. Ver aan de horizon zag hij de grijze rookstreep die een stoomboot achterliet. Deze "rook- en dampspuwende vooruitgang" vond kapelaan Kolping geen poëtisch beeld. Een driemaster of een brik bood echter een prachtige aanblik.

Hoe lomp de stoomboot er ook uit zag, toch meende hij dat de mens zich de wind en de golven meer dienstbaar moest maken dan zijn voorouders. De overwinning van de mens op de natuur beperkte zich volgens hem tot uiterlijke dingen. Wat betreft de beheersing van zijn hartstochten, zijn eerzucht, hebzucht, genotzucht en ijdelheid had hij het blijkbaar nog niet ver gebracht. Het mondaine leven, zoals het zich daar boven op de zeedijk afspeelde, zou hem veel stof kunnen leveren voor een redevoering. Zoiets zou echter geen nut hebben.

Terwijl hij in het restaurant zat met zicht op zee, vroeg Kolping zijn vriend wat hij dacht over de toekomst van België. Deze trok zijn schouders op en zei : "Een verbetering kunnen we voorlopig nog niet verwachten". Daarna vertelde de man wat hij dacht over de nabije toekomst. De Belgische liberalen zouden eerst nog hun overwicht trachten te versterken. Daarom zouden ze

(1) Hoe onstuimiger de golven, hoe beter het bad.

de strijd tegen de klerikalen rusteloos verder zetten. Bovendien zouden ze hun uiterste best doen om enkele openbare aangelegenheden volgens hun ideeën te laten evolueren, bvb. het huwelijk, het onderwijs, de begraafplaatsen. De macht van deze partij die de kerk vijandig gezind was, zou volgens hem het leven van de pastoors nog zuur maken. De liberalen zouden er immers voor zorgen dat zij zelf kerken kunnen beheren. Men kon er zich volgens hem aan verwachten dat de loge op een mooie dag zou bepalen hoeveel kaarsen erop het altaar in de kerk zouden mogen branden. Misschien zouden ze wel het gebruik van waskaarsen en wierook verbieden als een vorm van bijgeloof. Het zou zelfs niemand hoeven te verrassen dat ze het gebruik van wijn voor het heilig misoffer zouden willen afschaffen, aangezien er nog water was en bier, de nationale drank. Kolping schudde het hoofd en meende dat ze het in België nooit zo ver zouden drijven. Zijn vriend hield echter vol en beweerde dat de vrijdenkers de ondergang van de kerk nastreefden. De kapelaan antwoordde dat het Belgische volk nog een levend, katholiek geloof bezat, en zich zou verzetten. Ook dat betwijfelde zijn gezelschap. Overal waar de liberalen verkiezingsoverwinningen hadden behaald, en waar ze in de straten "weg met de katholieken" riepen, was er geen muis die daar tegen opkwam.

Op het strand overwogen ze verder of dit misschien toch tot een nieuwe revolutie zou leiden. Vanaf de zeedijk aanschouwden ze nog even het geweld van de zee, en zagen er de hand van God in. Vóór ze huiswaarts trokken, zei Kolping: "God zal wel maatregelen treffen!"

*
* * *

Keulen, 22 oktober 1864

In de laatste aflevering van de serie "Aus Belgien" begint de schrijver met een lofzang op het indrukwekkende schouwspel van de zee, die hem nooit verveelde, en die hem tenslotte herinnerde aan de macht en de vrijheid van de schepper.

Hierna richt hij zijn blik weer op "het eigenaardig mensenwereldje" dat in Oostende een zeekuur volgt. Vroeger kon hij nog lachen om het zonderlinge, soms zotte gedrag van de badgasten. Nu is hij ernstiger gaan nadenken over de vele, kleine zwakheden en passies.

Het volkje dat hij op het oog heeft, maakt zich op van morgen tot avond en is er enkel op uit om op te vallen of zich interessant te maken. Het komt er voor de vrouwen op aan het kleed met de langste sleep te dragen of zich de meeste kostbaarheden rond de hals te kunnen hangen, zodat andere vrouwen geel of groen worden van afgunst.

Gedurende de voorbije jaren zijn er telkens uit alle streken van de wereld badgasten gekomen, maar de ijdelheid en de hoogmoed van de praalhanzen vierde telkens hoogtij. Wat het volgens Kolping nog erger maakte, was dat sommige nog thuis hun hemd of schoenen niet afbetaald hadden, of dat andere niets voor hun armere broers of voor de kerk over hadden.

Op een zoete avond zocht hij zich samen met zijn vriend een weg door de mensenmassa die zich voor het kursaal verzameld had. Daar speelde een Belgisch militair orkest Duitse muziek.

Moeizaam konden ze zich een weg banen. Bovendien bleef Kolpings gezelschap, met zijn hoed zoals gewoonlijk wat schuin op het oor en de ene hand in zijn zak, aandachtig het menselijk fauna gadeslaan : vrouwen met matrozenjasjes, fazantenstaarten aan hun hoeden, en eindeloos lange stukken textiel die hen tot over de voeten hingen. Hij schudde telkens het hoofd, zodat zijn hoed erdoor wiebelde, ging verder en haalde diep adem, bleef opnieuw staan en liet zijn verbazing opnieuw de vrije loop, tot Adolph Kolping hem met enig geweld meetrok. De geur die over het gezelschap zweefde kon de kapelaan niet uitstaan.

Terwijl ze langs de zeedijk verder gingen, vroeg hij zijn vriend waarom hij het volk zo aandachtig bekeken had. Zo kwamen het liberalisme en de vrijdenkers weer ter sprake. Kolpings vriend had de indruk dat alle mensen nu op een vulkaan leefden. De arme arbeiders die de liberalen tot een vrijzinnige levenshouding willen bekeren, zouden ook wel eens met de rijken de aardse geneugten van het leven willen delen. "Is er dan geen oppositie in Vlaanderen" vroeg Kolping. "Zeker" antwoordde zijn vriend. Hij twijfelde echter of dit verzet nog krachtig genoeg zou zijn. Volgens hem mochten de katholieken echter niet van dezelfde strijdmiddelen gebruik maken als hun tegenstanders, nl. smaad, spot en passie. Hij betreurde het echter dat de Belgische geestelijkheid zich te veel had laten intimideren door de aanvallen van de tegenstrevers, en hierdoor van het eigenlijk volksleven vervreemdde. Hetzelfde deed zich voor in Frankrijk. In Duitsland was het beter. Volgens hem hadden de Belgen veeleer hun Duitse stambroeders moeten nabootsen dan de Fransen, en hun frisse werkzaamheid als voorbeeld nemen. Dat dit inzicht in België begon door te dringen hield Kolpings vriend voor een zeer goed teken. Bovendien dacht hij dat de krachten in België zich staalden in de strijd, en dat men er altijd maar beter de juiste krijgskunst leerde. België mocht echter nog zulke capriolen maken, het was echter een te klein land om op de wereldgeschiedenis een beslissende invloed uit te oefenen. Zo was het gevaar van de vrijzinnigen in België dan ook miniem. Kolping zei tot zijn vriend : "Jullie katholieke Belgen zijt ondertussen aambeeld. God zij dank, dat jullie taai zijt, echt Duitse naturen. Laten we hopen, wanneer jullie aambeeld geweest zijt, dat jullie ook opnieuw hamer wordt, hamer genoeg om jullie van de onwaardige boeien van het goddeloze liberalisme te ontdoen". Zijn vriend besloot : "Moge God er voor zorgen dat je gelijk hebt en dat de bevrijding niet te lang op zich laat wachten !"

Toen ze van hun wandeling terugkeerden, was het gezelschap op de dijk reeds verdwenen. Hemel, zee en strand boden nog altijd een betoverend schouwspel. Alles, boven op de dijk en beneden op het strand, ging nog zijn wetmatige gang in harmonie met de wil van de schepper.

Hoe dwaas, dacht Kolping, dat de mens wil afwijken van de wegen die God hem voorschrijft, en hoe misdadig God brutaal te loochenen, en de heilige naam uit de borst van de medemensen te rukken van hem die met zulke geweldige letters zijn eeuwig bestaan in zijn werken geschreven heeft !"

(slot)

bezorgd door John GHEERAERT

BIJ DE REPRODUCTIE

Deze keer een uiterst interessant fragment uit het luchtgezicht op Oostende uit 1880 van DE BRUGADAL.

Één nummer van "De Plate" ware niet genoeg om alles wat hier te zien is wetenschappelijk te commentariëren.

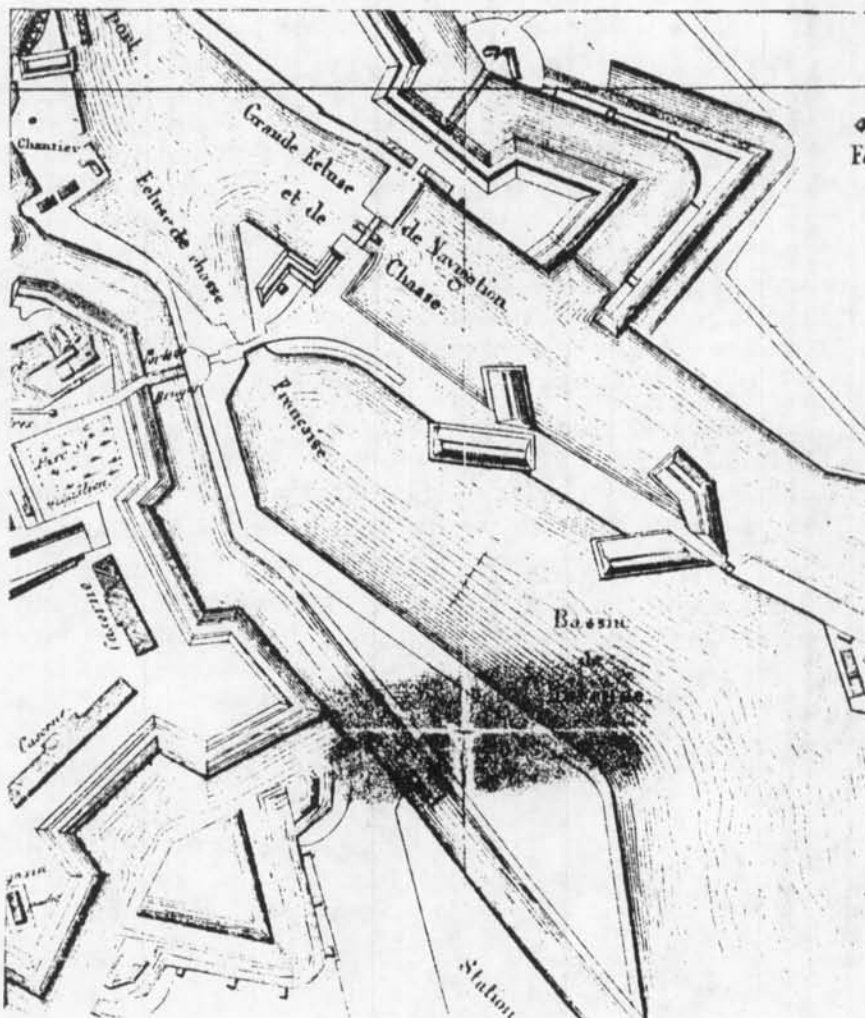
Enkel de markantste zaken : we zien de Vismijn op de Visserskaai (de pier), het Visserskwartier, de omgeving van de SS. Petrus en Pauluskerk, de voorhaven, en dan een dubbel sluizencomplex door een soort landtong van elkaar gescheiden.

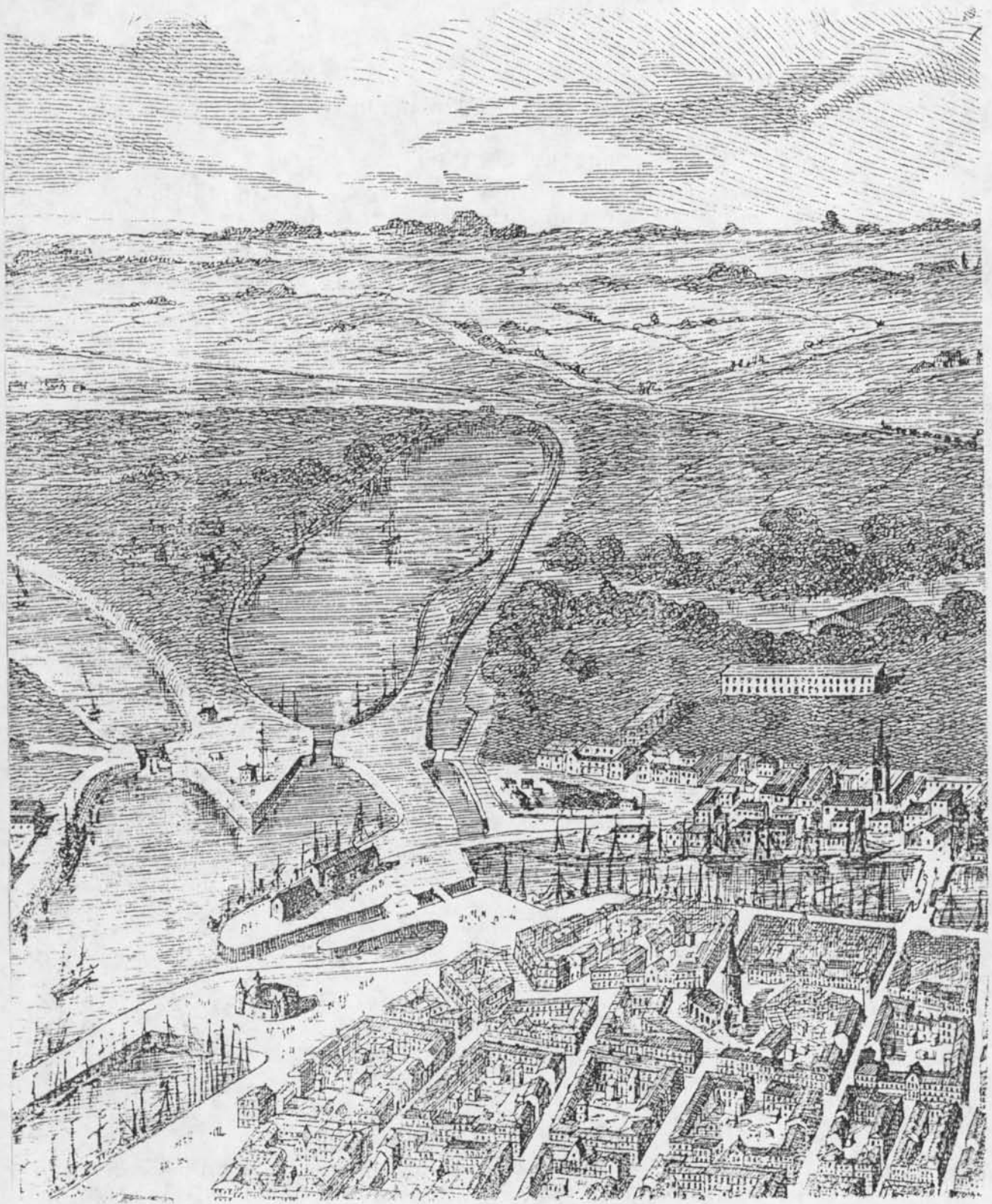
De sluizen links gaven toegang tot de achterhaven, die - buiten beeld - aan de Sluizen van Slykens aansloot op het kanaal van Brugge. De sluizen rechts gaven toegang tot de Spuikom die in de Franse tijd werd aangelegd. Vandaar dat die sluis ook wel "Ecluse Française" genoemd werd. Dit alles ter hoogte van het "Hazegras" dat we ten westen van die sluizen zien.

Let ook op het afleidingskanaal dat vertrekt vanuit het 1e Handelsdok, een grote bocht maakt en aansluit op het kanaal naar Brugge (buiten beeld). We zien ook duidelijk de resten van de zuidelijke verdedigingswerken rond de stad (bastions en grachten), daar waar in die tijd het Maria-Hendrikapark stilaan vorm krijgt.

P.S. Ter verduidelijking hieronder nog een deel van de stadsplattegrond.

August V
August VAN ISEGHEM

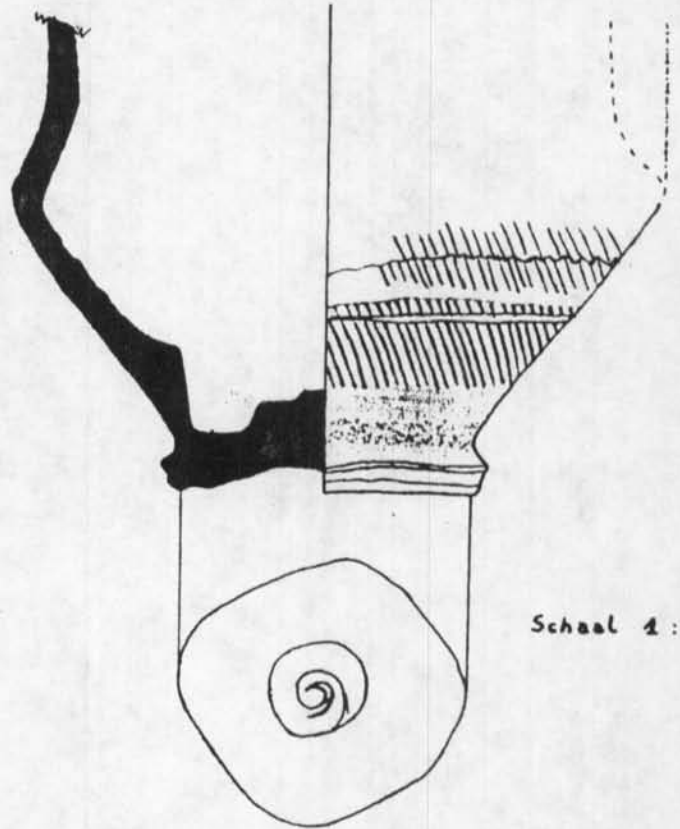

Identiteitsfiche

Voorwerp : fragment van een Romeinse "geglazuurde" deukbeker met voet en voetring in grijsgeglazuurde witte pijp-aarde.

Beschrijving : zoals gewoonlijk voor dit soort aardewerk zijn de wanden tamelijk dun. De oppervlakte is tamelijk zwaar (door het zeewater) aangetast, de materie zelf is trouwens nogal broos. Tussen de deuken en de voet zijn 2 of 3 lagen rolstempelversiering aangebracht. De voetring vertoont een lichte golving en is geknikt. De geknikte voet heeft een diameter van 44 mm en is gemiddeld 5 mm hoog. De maximum meetbare diameter en waarschijnlijk de grootste diameter van de volledige beker werd aan de basis van de deuken gemeten en bedraagt 86 mm. De hoogte en het uitzicht van de rand zijn uiteraard onbekend. De hoogte van het fragment meet 65 mm. Van slechts één deuk is het begin van de induwing duidelijk alhoewel men een tweede kan raden. De binnenzijde van de beker, in het rechtopstaand deel boven de voet (zie tekening), vertoont een vierkantige vorm waarvan de hoeken natuurlijk afgestompt zijn wat ons doet vermoeden dat de volledige beker 4 deuken bezat.

Vindplaats : het stuk maakt deel uit van een reeks vondsten gedaan door wijlen Karel LOPPENS, bekende heemkundige uit Koksijde. De vondsten, toevallige voor het merendeel en sommige voortkomende uit meer systematische opgravingen zijn verspreid over de jaren 1920 en 1923. Bij de oprichting van de V.Z.W. "De Duinen" in 1960 werd de collectie door de heer LOPPENS geschonken aan het museum van de Duinenabdij te Koksijde. Aangezien de verzameling nooit werd bestudeerd (1), liggen de vondsten nog steeds in hun oorspronkelijke dozen met een vindplaats- en datumvermelding. Zo zijn de dozen met betrekking

(1) H. Thoen, (a) cf. infra, p. 53.

tot Wenduine, Raversijde-Mariakerke, Wulpen, Koksijde, De Panne, Zuydcoote, enz. (2). De enige direkte verduidelijking die bij het stuk zat en die Karel LOPPENS eigenhandig heeft geschreven was de volgende : "Poteries de la plage de Raversyde et de Mariakerke village; bancs d'argile inférieure et tourbe. 1920-1927".

In zijn boek (cf. infra p. 102) spreekt LOPPENS ook over "un petit vase gris foncé avec quatre pincées allant de bas en haut (belgo-romain)" waarvan wij niet met zekerheid kunnen zeggen of het weldegelijk over hetzelfde voorwerp gaat welteverstaan dat we afstand doen van de laatste bepaling (zie studie).

CHOQUEEL verduidelijkt dat hij zijn vondsten deed op zowat 150 m van de dijk tegenover het Instituut Bon-Repos in Mariakerke in 1936 en 1948 en dat hij gelijkwaardige scherven vond maar LOPPENS kan evengoed een andere veenlaag onderzocht hebben.

Studie van het voorwerp

Het type beker dat hier ter sprake komt, de zgn. "deukbeker" (E : folded of indented beaker, F : gobelet à godrons, D : Dellen- oder Faltenbecher) zou volgens sommige auteurs (3) geëvolueerd zijn uit de afgeknotte, eivormige beker die een grote verspreiding kende in de La Tène III-periode. Eerst kreeg hij een kraag en werd de onderkant van de zijden verlaagd. Aan dit type probeerde men dan een voet te geven : nog een belangrijk element bij de typering van deze bekera, tenzij door de onderkant nog te versmallen tenzij door de gehele beker te verheffen op een moulure.

Dit aardewerk werd eerst geboetseerd op de draaischijf en werd na droging maar vóór de bakking gedompeld in een kleurbad dat een laagje gaf aan de beker. De kleurschakering lag tussen roodachtig bruin en zwartbruin tot grijs en matzwart. Op vele potten kan men de afdrucken van de vingers die het aardewerk vasthielden bij de onderdompeling, bemerken. De vormen, eens de beginfase voorbij, bootsten dikwijls metalen of glazen vaten na; van daar de succesvolle pogingen de bekera van fijnere wanden te voorzien. De klei die werd gebruikt, was geel-, roodachtig of wit wat dus overeenstemt met het behandeld fragment. De kleurlaag (E : colour-coat, F : engobe coloré, D : farbiger Überzug) gaf aan het aardewerk een aangenaam effen gevoel waardoor het zeker geapprecieerd is geweest maar waardoor de grijpvastheid niet voldoende meer was. Om dit te verhelpen werd de oppervlakte voorzien van deuken en/of banden rolstempelsversiering (E : bands of roulette hatching, F : bandes guillochées à la roulette, D : Kerkbänder). Na de boetsering werd de beker op regelmatige afstand met de duim ingedrukt (van daar zijn populaire naam "thumb pot" in het Engels). Volgens MAY zou de populariteit van de deukbekera wijzen op gelijkheidsprincipes bij de Gallo-Romeinse bevolking en de garnizoenbevolking die de bekera van hand tot hand doorgaven (4).

Zowel de vorm, de techniek, de versiering als het gebruikt materiaal van de Castorbekera (maar dan niet in de enge betekenis van de bolle wandbekera met jachttaferelen in slipversiering) die ook "gevernist" aardewerk wordt genoemd. Het spreidingsgebied van de Castorbekera beslaat gans Noord en Noord-oost Gallië en Groot-Brittannië, een vrij uitgestrekt gebied dus. Veel verspreid in de

(2) K. LOPPENS : (a), (b), cf. infra.

(3) G. HEUTEN, cf. infra.

(4) Th. MAY, cf. infra.

Argonnen : rond Etaples, in het woud van Compiègne; vindt men ze ook in de begraafplaatsen van Nijmegen en in het Rijnland rond Keulen en Trier. Ze komen echter het meest voor in Engeland : in de Nene-vallei : in Durobrivae, het huidige Castor (vandaar de naam) en in New Forest, Londen, Colchester,...; alsook in onze gewesten (Maastricht, Tongeren, Klemskerke, de Maasvallei, rond Ravai enz;). De verspreiding van de meeste Castorbekers in België en Noord-Frankrijk stelt meestal geen problemen (5). De Moezel, de Maas en de weg Keulen-Bavai dienden als handelswegen en wijzen dus helemaal niet - ondanks de naam - op een Engelse afkomst maar eerder op een Rijnlandse. Er blijft echter het probleem van de exemplaren die in Vlaanderen werden gevonden. Zij vertonen namelijk lichte verschillen met de andere : meer verfijning, meer verscheidenheid van vorm, een kleur die meer naar het grijs gaat; eigenschappen die men bij de exemplaren die terecht Castorbekers worden genoemd, terugvindt !

Voor H.B. WALTERS ligt de oorsprong van de Castorbeker in het Rijnland maar voor G. HEUTEN is het juist andersom en werd de Castorbeker dankzij de regelmatige handel tussen Engeland en het vasteland in de IIde eeuw na Chr. vlug aanvaard en door de pottebakkers uit het Rijnland overgenomen. HEUTEN lijkt ons meer geloofwaardig vooral daar WALTERS in feite geen bewijs van zijn stelling levert. Vrij vlug trouwens kenden de nieuwe, sierlijk en degelijke bekera succes bij de Gallische bevolking ter afwisseling van de sigillata met haar steeds terugkerende vormen. Hiermee belanden wij bij de datering van de Castorbekers. Blijkens de muntvondsten bestaat er geen twijfel om de Castorbekers in het algemeen te dateren - hierbij lijken de verschillende auteurs het eens te zijn - zowel voor Engeland als voor het vasteland vanaf het midden van de IIde eeuw in de Antonijnenperiode met een bloeitijd tussen het begin en het midden van de IIIde eeuw na Chr. met uitlopers tot het einde van de IVde, begin van de Vde eeuw. Ze verdwenen dus tegelijkertijd met het Rijk.

De vorm zelf van de Castorbeker - met deuken - komt het vroegst voor in de periode van keizer Augustus (30 v/Chr.-14 n/Chr.) wordt meer talrijk vanaf het einde van de eerste eeuw en verdwijnt rond het eind van de IVde, begin van de Vde eeuw (6). Dus blijkbaar valt de bloeiperiode van de deukbekers samen met deze van de Castorbekers. Over de verdere typering binnen de deukbekersfamilie kan echter niet uitgebreid worden gezien het fragmentarisch karakter van de scherf.

Vindplaats : De nederzetting Mariakerke-Raversijde

Over de vindplaats Mariakerke-Raversijde die reeds in de XIXde eeuw bekend was, is niet veel geweten en weinig geschreven. Dit is gedeeltelijk te wijten aan de weinig systematische wijze waarop de Romeinse en ook de oudere nederzettingen lange tijd werden onderzocht en ook aan het feit dat de vindplaats zich op het strand bevindt en dus onderhevig is aan het spel van ebbe en vloed. Mensen als RUTOT hebben met hun eruditie veel bijgedragen tot het opsporen van nieuwe sites maar hadden bij hun strandwandelingen meer aandacht voor het verzamelen van voorwerpen dan voor de grondsporen, maar anderzijds is het geval bekend van sporen die slechts een paar uur zichtbaar zijn geweest.

(5) HEUTEN, Mariën, CHARLESTON, THOEN, (a), p. 118 : cf. infra.

(6) Th. MAY, cf. infra.

Zeker is dat, zoals de nederzetting van Wenduine I, Mariakerke-Raversijde zich oorspronkelijk niet in het duingebied bevond maar achter de duinen op het Duinkerke I-veen en dat de kustlijn veel westelijker verliep dan nu en dat ze ook een grilliger verloop had. Tijdens de regularisatie van de kust door de zeestromingen zijn de duinen als het ware landinwaarts over de nederzetting "gewandeld". De eerste 30 cm veendikte op het strand blijken veel archeologica te bevatten uit de Romeinse tijd (7). Naar RUTOTS zeggen bewijzen Romeinse munt- en medaillevondsten een bezetting van de nederzetting vanaf Julius Caesar (in Gallië tussen 59 en 51 v/Chr.) tot iets na keizer Postumus (eind van de IIIde eeuw n/Chr.). Meer betrouwbaar is echter de datering uit de meer recente studie van H. THOEN (8) : de kustnederzettingen, de twee voornoemde en De Panne, behoren zelfs tot de vroegste Gallo-Romeinse vestigingen in de kustvlakte en zouden uit de Flavische tijd (1ste eeuw n/Chr.) dateren. Reeds vóór de Romeinse overheersing leefde de bevolking hoofdzakelijk van landbouw, veeteelt, visvangst, het verzamelen van schelpen en zoutwinning maar nadien kenden ze een snelle economische en culturele ontwikkeling die vooral te danken was aan een uitbreiding van de afzetmogelijkheden. De Romeinse fijnproevers stelden onze produkten op prijs, zo de oesters, de vette ganzen, gezouten of gerookte hesp en natuurlijk het zeer gegeerde zout (een systematische onderzoek van de zoutwinningsinstallaties van Raversijde gebeurde door toedoen van H. THOEN en E. COOLS in 1973). Daarnaast leverden wij wol, linnen en turf. De zee bleef natuurlijk dé belangrijkste handelsweg maar waarschijnlijk hadden deze kustdorpen drukke betrekkingen met marktplaatsen en havens als Boulogne, Domburg, Aardenburg of Oudenburg dankzij het nieuw wegennet. De bloei van deze dorpen is te situeren in de IIde en IIIde eeuw. Hij maakte in de IVde eeuw plaats voor verval en tenslotte verdwijning o.a. door de talrijk wordende transgressies en de bezetting van de kust door de Friezen.

Dit alles geeft een economisch kader en een zekerheidsgraad meer aan het stuk aardewerk dat eerder de wetenschap over de nederzetting Mariakerke-Raversijde staft maar geen uitzonderlijke vondst kan genoemd worden.

(7) K. LOPPENS, (a), (c), zie ook onder "vindplaats".

(8) H. THOEN, cf. infra, p. 84.

Benoit ELLEBOUDT

+ + + + +

GERAADPLEEGDE BIBLIOGRAFIE

- M. AMAND, L'industrie de la céramique en Belgique romaine, in Archéologie 44-1972, pp. 28-33.
- Ir. J. AMERYCKX, Nieuwe gegevens over "Ter Streep" in Biekorf 56-1955, p. 270.
- M. BAUWENS-LESENNE, Oudheidkundige Repertoria IV, Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in W-Vl.: Nat. Centrum voor Oudheidkund. Navorsingen in België 1963, pp. 80-81
- H. BRUNSTING, Grafveld onder Hees bij Nijmegen, een bijdrage tot de kennis van Ulpia Noviomagus, Amsterdam, 1937, p. 70
- R.J. CHARLESTON, Roman Pottery, London, 1955, p. 35 e.v., PL. 69

- A. CHOCQUEEL, Les civilisations préhistoriques et anciennes de la Flandre Occidentale d'après l'examen d'objets leur ayant appartenu, Bruxelles, 1950, p. 59.
- A.G. COLLINGWOOD, The Archaeology of Roman Britain, London, 1930, p. 240 e.v.
- M.J. DE BAST, Recueil d'Antiquités romaines et gauloises, 1808, p. 300, PL. X.
- J.P. GILLAM, Types of Roman Coarse Pottery Vessels in Northern Britain, Newcastle upon Tyne, 1968, p. 9
- E. GOSE, Gefäßstypen der römischer Keramik im Rheinland, Kevelaer, 1950, p. 17-18, Tafel 14.
- G. HEUTEN, Le commerce des vases de Castor, in Latomus, 1, 1937, pp. 256-268
- L. HUSSONG & H. CÜPPERS, Die trierer Kaiserthermen. Die spätrömische und frühmittelalterliche Keramik, Trierer Grabungen und Forschungen, 1, 2, Mainz am Rhein, 1972, p. 83 + ill.
- K. KOENEN, Gefäßkunde der vorrömischen, römischen und fränkischen Zeit in den Rheinlanden, Bonn, 1895, pp. 100-101, Tafel XVI.
- K. LOPPENS, (a) La région des dunes de Calais à Knocke, Coxyde, 1932, o.a. p. 102.
(b) De Duinen, bulletin van het wetenschappelijk en cultureel centrum van de Duinenabdij en de Westhoek, juli 1960 nr. 1, pp. 10-11.
(c) Oudheidkundige ontdekkingen..., in Biekorf 42-1936, pp. 89-96
- M. LUTZ, L'officine de céramique gallo-romaine de Mittelbron, in Gallia 17-1959, pp. 132-138
- M. MARIËN, La céramique en Belgique de la préhistoire au moyen âge, A travers la Belgique Ancienne, Bruxelles, 1961, p. 53
- Th. MAY, Catalogue of the Roman Pottery in the Colchester and Essex Museum, Cambridge, 1930, pp. 117-120, ill. XLII; pp. 125-127, ill. XLIV.
- J. MERTENS, (a) Oudenburg en de Vlaamse kustvlakte tijdens de Romeinse periode, in Biekorf 59-1958, pp. 320 e.v.
(b) met L. VAN IMPE, Het Laat-Romeins grafveld van Oudenburg, in Archaeologia Belgica 135, deel II, PL. XLII, PL. LXIX.
- E. RAHIR, Vingt-cinq années de recherches, Bruxelles, 1928, p. 126
- A. RUTOT, Sur les antiquités découvertes dans la partie Belge de la plaine maritime..., in Bulletin et Mémoires de la Société d'Anthropologie de Brux., XX-1901-02, p. CXVII e.v.
- H. THOEN, (a) De Belgische kustvlakte in de Romeinse tijd, Verh. v/d Kon. Acad. voor Wet., Lett. en Schone K. van België, Klasse der Lett., jg. XL, nr. 88, 1978
(b) Artisanat et industrie, Dossiers de l'Archéologie nr. 21-1977, pp. 46-51.
- E. TRIPS, West-Vlaanderen in de Romeinse en Merovingische tijd, in Archeologie, 1954, 1, p. 178.
- W. UNVERZAGT, Die Keramik des Kastells Alzei, Frankfurt am Main, 1916, pp. 20-21, Tafel II.

- H. VAN DE WEERD, (a) Het economische bloeitijdperk van Noord-Gallië in den Romeinschen tijd, Med. Kon. Vl. Ac. Klasse der Letteren nr. 1-1940, p. 17.
- (b) Gallo-Romeinsche Archeologie der Nederlanden, Antwerpen, 1944, pp. 252-254
- L. VAN IMPE, zie J. MERTENS, (b)
- H.B. WALTERS, Catalogue of the Roman Pottery in the Department of Antiquities, Britisch Museum, London, 1908, p. 50 + ill.
- G. WEBSTER, Romano-British Coarse Pottery. A student's guide.
- F. OELMANN, Die Keramik des Kastells Niederbieber, Frankfurt am Main, 1914, pp. 35, 40-42, Tafel II.

§ § § § § § § § § § § §

EEN LIEDJE OVER DE KORTESTRAAT

Ware Omer VILAIN ettelijke jaartjes ouder geweest dan hadden we kunnen zeggen dat hij uit ervaring spreekt over de Kortestraat in zijn "Langs de Oostendse Kateien". Maar al is het niet zo, dan is het toch met kennis van zaken. We steunen bijgevolg gedeeltelijk op zijn gezag bij het samenstellen van onderstaand stukje.

ø ø ø

Het was in 1927 dat "mademoiselle TRATSAERT", katholiek gemeenteraadslid, na herhaalde vruchteloze tussenkomsten, bij ordemotie in de Gemeenteraad verklaarde "dat er eens een einde moest aan gemaakt worden met de slecht befaamde uitbating van het vrouwenwezen". De liberale schepen Dr. VERHAEGHE van Onderwijs en Cultuur (inderdaad !) gaf haar gelijk maar voegde er onmiddellijk bij dat het in theorie allemaal goed en wel was.

Eind 1927 wist l'Echo d'Ostende mede te delen dat ze in de Zeewacht hadden vernomen dat het Schepencollege besloten had geen toelating meer te verlenen tot het openhouden van publieke huizen in de Kortestraat. Gedaan met de "Grote Numero's" !

Nog lang nadien zong men te Oostende nog het liedje van :
 "Op enen zondagmorgen
 "Was ik vroeg opgestaan
 "Om met mijn kameraden naar de Kortestraat te gaan".

Eerlijk gezegd, ik had het boekje van vriend Omer niet nodig om dat liedje van A tot Z te kunnen zingen, en er zijn er voorze-ker nog vele andere geweest naast mij !

ø ø ø

De Gentse Oostendenaar, Leonard (REYNAARTS), schreef talrijke revues, waarvan veel deuntjes nog lang na de opvoering op de Oostendse tongen bleven liggen, denk maar aan : Schele Roze uut m'n doze pakt 'n snuuf, het lied van den Ollegatscheerder en zeker niet te vergeten, de Oostendse Brabançonne : Op de Vismarkt ben ik geboren.

En voor de revue van 1927, de vierde die hij geschreven had voor de toneelmaatschappij "DOOR ONS, VOOR ONS" (de toneelmaatschappij "DE LEONARD'S VRIENDEN" werd pas in maart 1930 gesticht) was hij beter ingelicht dan De Zeewacht en l'Echo d'Ostende samen.

Het derde bedrijf begon met het toneel "Het Gesloten Straatje".
En hieruit pikken we het toepasselijk, schalks-ondeugend liedje,
woorden van Leonard REYNAARTS.

ZANGKOOR : Allez, vooruit, toe, kom mijnheer
Amuseert u eens voor ne keer
Gij vindt bij ons plezier altijd
Bij al de meisjes van het tapijt.

ZANG : Het duurt al 'nen helen tijd
Dat wij hier werden benijd
En dat ze ons maar wilden zijn kwijt
In 't straatje waar menig man
Om vertroosting bij ons kwam
En die men liefd'vol bij ons opnam.

REFREIN : Jonge, oude heren,
Konden wij amuseren
Dus dat was zeker geen kwaad
En ook alle weken
Werd dan nagekeken
Heel goed ieder aperaat (sic)
Van elk huis
Maar niet plus
Wordt het nu en zal meer kwaad
In stilte gebeuren
Naar 't sluiten der deuren
Van de Kortestraat.

Jef KLAUSING

§ § § § § § § § § § § §

ALBUM VAN HET HOUTLAND

Heel wat jaren geleden kregen de lezers van De Oude Thouroutenaar
iedere week een boeiende bijdrage te lezen over merkwaardigheden
in het Houtland. F.R. BOSCHVOGEL en R. HAELEWYN hebben hun voor-
naamste bijdragen uit de Thouroutenaar en verscheidene nieuwe
onderwerpen verzameld in dit album, met foto's geïllustreerd.

Het boek behandelt 73 onderwerpen op elk 2 bladzijden : links
de afbeelding, rechts de tekst.

Kan besteld worden door storting van 450 ₣ (+ verzending 35 ₣)
op rekening 001-086223-52, Publitor, Torhout.

§ § § § § § § § § § § §

THEMATENTOONSTELLING

NOG TOT EIND MAART KUNT U DE THEMATENTOONSTELLING "OOSTENDSE
GEZICHTEN" BEZOEKEN IN ONS HEEMKUNDIG MUSEUM : PORTRETTEEN VAN
GEKENDE EN MINDER GEKENDE OOSTENDENAARS UIT EEN VER EN MEER
RECENT VERLEDEN.

A. VAN ISEGHEM

EEN ONGEWONE KIJK OP DE KONINKLIJKE VILLA

MEI 1952

APRIL 1954

(FOTO'S: S.A.O.)

THE COMMENTARIES OF SR FRANCIS VERE

SLAG VAN OOSTENDE (7)

Mijn mening was, dat wanneer de wolken aankwamen, we de "quarriers" zouden verlaten. Die "quarriers" waren een gewoonte geworden en brachten de stad niet in gevaar, het minste kwaad moest gekozen worden. Het vuur mocht niet het paleis afbranden, wanneer we de ingang beschermden.

De kolonels Roone en Sir Horace Vere die na mij ondervraagd werden waren ook van mijn mening voor het geheel, alhoewel hun details afweken. De anderen waren zo scrupuleus op dit punt, dat ik dacht dat het eerder onwetendheid was, of anders een kennis gebaseerd op ideeën als het verlies van de "quarriers", het verlies van de stad, of nog de schrik voor de interpretatie die de Staten-Generaal daaraan zouden geven.

Dit kon hun advies beïnvloeden, en die schrik scheen groter omdat zij misschien niet over een goede redeneringsbasis beschikten, of de last van de beslissing op zijn schouders wilden leggen.

Na die raad was Kerstdag nabij. De Aartshertog zelf was in het kamp. De aanvallen verminderden, en de vooruitliggende stellingen werden bij laag water ingenomen. Hier begon voor de Generaal het project om hen te ontvangen, tot nu toe was er geen geweest. Ofwel wilde hij hun mening horen, ofwel wilde hij zijn eigen mening kenbaar maken. Hij had het hoofd en handen vol. Hij bekeek de zaak vanuit alle oogpunten met een krachtige kijk op de zaak.

Hij plaatste het gros van zijn troepen op de zandheuvel "Porcupine", de N.O. ravelijn, de forten en het scherm van de oude stad, daar waren de bressen. De andere wachtposten waren voorzien van de nodige manschappen. De "quarriers" behielden hun bezetting tot een parley was begonnen, en daardoor veilig waren gesteld.

De "False-bray" werd verlaten, omdat die niet houdbaar bleek bij een aanval. Het kanon werd ontmanteld. De verdedigingsplaats Helmont flankeerde de false-bray samen met de volledige zijde van de zandheuvel. De False-bray, die gevaarlijke doorgang, vermeld in voorgaande opwerping, lag aan de voet van de zandheuvel, in het gezicht van de vijand. Zij kenden zowel die plaats als de toegang er naar, daar zij dagelijks onze wacht zagen binnentrekken door een overdekte galerij, dwars door de voet van de heuvel gegraven.

Die toegang was zo smal dat twee gewapende mannen elkaar niet konden kruisen. Doorgang of belangrijke plaats, het kleinste voordeel voor de vijandelijke observatie was in werkelijkheid niet geheim, maar het was bedekt en uit het gezicht. Nergens anders was er een voordeliger doorgang tot de oude stad.

Diezelfde vraag wordt gesteld in het boek van Emmanuel van Metteren. Daar werd het oordeel van de Generaal nagezien, en door kapitein Sinklyer en anderen verbeterd.

Daar wordt de generaal verweten de False-bray verwaarloosd te hebben op een ogenblik waarop deze het meest verdedigd moest worden.

Kapitein Sinklyer met vijf musketiers had die taak op zich genomen. De twee beloofde compagnies vonden er geen plaats, één compagnie bleef.

Maar waarom alleen musketiers?, geen piekeniers tegen de furie van het leger, welke kennis zouden zij aan onze kanonnen bijbrengen om de Schotten te sparen en de Spanjaards te doden wanneer die daar elkaar met elkaar in strijd waren?

Kapitein Sinklyer, zo hij nog leefde, zou woedend geweest zijn bij dit oordeel. De verdediging van het hoofdwerk was hoofdzaak, niet deze van de False-bray, maar ik laat hierbij dit punt vallen om terug te keren tot de grond van de zaak.

Op de twee hoofdwerken: Helmont en Dand-hil, en de berg Flamingburg plaatste hij de mortieren. In hoofdzaak op Helmont, want daar was de weg van de vijand wanneer zij de Sand-hil en de oude stad wilden bereiken.

Wanneer hij bevel had gegeven en zijn strategie bekendgemaakt, zond hij Kapitein Lewis Courtier, die goed Spaans sprak, vanuit onze beste schuilplaats naar de Porcupine, de dichtbijzijnde wachtpost vóór de vijandelijke linies met de vraag om hen te spreken.

Tweemaal, driemaal werd hun dezelfde vraag gesteld, steeds zonder antwoord. De Generaal, niet tevreden, stuurde mij met dezelfde vraag daarheen, opnieuw zonder gevolg. Ik kwam terug bij de Generaal, en ik stelde voor om zo buiten onze verdediging te gaan om hen te spreken. De generaal zei me dat ze op mij zouden schieten, maar dat avontuur stond me aan.

Buiten de stellingen gekomen liet ik de trommels roffelen, en met de tweede vraag kwam er reeds antwoord. Na een poos kwam de Gouverneur van Sluis, Mattheo Cerano, bij mij, en we maakten ons kenbaar.

Ik deelde de vraag mee dat Generaal Vere enkele gekwalificeerde personen in de stad vroeg om met hem te spreken, zelfs de Aartshertog.

Ik wachtte, en snel kwam dit welwillend antwoord. Hij vertelde mij over zijn gehechtheid aan onze natie, gevoed door goede contacten en buurschap tussen de Heer Gouverneur van Flushing, Sir Robert Sidney, en hemzelf.

DRUKWERK IN VERBAND MET OOSTENDE UIT HET ANCIEN REGIME &
DE NAPOLEONTISCHE TIJD BEWAARD IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM
"DE PLATE"

II. OOSTENDSE DRUKKERS

1) T. VERMEIRSCH

Drukker te Oostende (19e eeuw). Had een drukkerij-boekhandel in de Kerkstraat 33. Drukte in 1822 een "Reglement in geval van brand binnen Oostende".

cf. Paul BERGHMANS, Notes sur l'imprimerie à Ostende, in Messenger des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique, 1894, p. 394-406.

"ADMINISTRATION / DE / L'ENREGISTREMENT ET DES DOMAINES / ADJUDICATION / DES / HERBAGES / ET / DE LA PECHE / DES / FORTIFICATIONS D'OSTENDE //"

Gegeven te Oostende op 9 januari 1841, door de Ontvanger der Registratie en Domeinen van Oostende, P. DE PAEPE.

drukwerk op papier ; 98 X 50,5

Imprimerie de T. VERMEIRSCH, Librairie, Rue de l'Eglise, N° 33.

2) idem

AFFICHE VOOR EEN WEDLOOP VOOR SCHEPEN OP DE NOORDZEE OP WOENSDAG 29 AUGUSTUS 1838. (DP)

VILLE D'OSTENDE / BERIGT - AVIS - NOTICES //...

Programma van de wedloop en de te winnen prijzen over 3 kolommen Nederlands - Frans - Engels.

Gegeven te Oostende, den 19e augustus 1838 door Jean VAN ISEGHEM, Schepen en voorzitter van het Feestcomité.

Drukwerk ; 64,5 X 42

Oostende, Imprimerie de T. VERMEIRSCH

3) idem

A LA MEMOIRE / DE MONSIEUR / OLIVER HALPIN / / DE LA SOCIETE ROYALE DE LA RHETORIQUE, / DECEDE A OSTENDE, LE 21 JUIN 1838 A L'AGE DE 62 ANS / ...

(in memoriam gedicht)

4) J. RODENBACH

° Köln; verkreeg octrooi op 06 augustus 1783. In 1784 stadsdrukker te Oostende. Anno 1787 opgevolgd door B.D. BRICX.

cf. Paul BERGHMANS, Notes sur l'imprimerie à Ostende, in Messenger des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique, 1894, p. 398-402.

PROSPECTUS DU COURRIER D'OSTENDE

Franse tekst onder het wapenschild van Oostende, verdeeld over twee kolommen.

Publiciteit voor de "Courier d'Ostende" (anno 1785) die in dit jaar begon te verschijnen.

5) "RHETORICA / GEACHTEN DICHTKONSTBROEDER EN WEIRDE ZUSTER /..."

Programma van het huldefeest ter ere van Bernardus BRICX,
drukker en lid van de Rhetorica (1811).

Norbert HOSTYN

#

OOSTENDE ANNO 1815 : ROBERT SOUTHEY'S "JOURNAL OF A TOUR IN
THE NETHERLANDS IN THE AUTUMN OF 1815" (vervolg en slot)

De enige boekhandel die ik kon vinden, leverde me niets beters
op dan een schoolboek : half woordenlijst, half spraakleer,
in het Frans en het Vlaams.

Ik begeleide Edith May naar een grote calvarieberg in een van
de kerken. Hij staat aan de voet van de toren onder een laag
portaal dat deel uitmaakt van het gebouw. Het beeld op het kruis
en de personages die er omheen knielen, zijn levensgroot en,
naar leven gekleurd. Vooraan is er een voorgrond van stenen
en doodshoofden en onder deze voorgrond, die zo wat 20 voet
boven de bodem verheven is, hangt een schilderij van de zielen
in het Vagevuur.

De kerken die ik bezocht bevatten weinig belangwekkends; en er
bevonden zich slechts drie of vier oude vrouwen die hun devoties
deden. In het portaal van een kerk hing een opschrift om de
toegang voor honden te verbieden. Nabij het stadhuis, dat aan
het grote plein of Place staat, treft men een hoge pilaar aan
met er bovenop een ijzer, dat gebogen is als de staf van een
schaapherder. Ik dacht aan de pellourinho in Portugese steden
en vroeg of het tuig gebruikt werd als galg. Men antwoordde
me dat men nooit ophangt te Oostende en dat, in de winter, een
grote lantaarn aan deze pilaar opgehangen wordt. De markt op
dit plein en op een kleinere place dichtbij was merkwaardig.
Pluimgedierte, konijnen in grote overvloed, levende patrijzen
en kwartels; manden vol eieren, gezouten vis, witter en reiner
dan ik die ooit te koop gesteld zag, en, in een hoek op de grond,
een hoop houten schoenen. Het is verbazend hoe algemeen Engels
gesproken en verstaan wordt. We kochten wat druiven op de markt.
Ik nam een tros, vroeg hun how much, en verwachtte er mij aan
dat de taal gangbaar zou wezen. De vrouw antwoordde : vier pence
het pond - het geld is dus ook gangbaar. Maar ze wisselde mijn
shilling voor een frank, dit is, voor tien pence - de wisselkoers
voor zulke aankopen ! Bij onze landing had zich iemand aangeboden
om onze paspoorten mee te nemen en ze te laten goedkeuren. Toen
hij ze naar de herberg terug bracht gaf ik hem twee frank en
ik werd door zekere Engelsen afgekeurd omdat ik dit deed. Ze
zegden dat hij zijn diensten vrijwillig aangeboden had enkel
en alleen om geld te krijgen. Ze deelden me mede dat ik, voor
alle fooien en betalingen, twee frank diende te beschouwen als
gelijk aan een halve kroon in Engeland. Mogelijk gaf ik de man
een frank meer dan hij verwacht had, maar wanneer ik hem het
paspoort voor goedkeuring liet mee nemen, had ik de gewone en
nuttige doenwijze gevolgd.

De meeste winkels hebben Engelse opschriften, zoals "Here is
sold every all sorts of liquor". De huizen zijn over het algemeen
zeer degelijk. De gevelkant is naar de straat gekeerd, en heeft

geveltrapjes als in Schotland. Hier bestaat blijkbaar geen gevelbelasting, die uiterlijke ontsiering en inwendige ongerieflijkheid voor gevolg heeft. De vensters zijn talrijk, breed en versierd met ronde en boogvormige lijsten. Ik noteerde een huis waarvan de gevel helemaal grasgroen geschilderd was. De vrouwen dragen grote oorringen. Ik zag er een met zilveren halssnoeren, en een wier hoofddoek vastgehecht was met een zilveren plaat, zo groot als de koperen plaat met mijn naam op de kapstok. Ze dragen grote mantels; die van de armere klassen zien er uit als waren ze van oude bedgarnituren en sommige van lapwerk gemaakt.

Onder de uithangborden merkte ik, bij een tabakverkoper, een rode kat op, die een pijp rookte. De kat was gebeeldhouwd en meer dan levensgroot.

Ik schreef dit terwijl de tafelknecht de tafels dekte voor het middagmaal en ik had de gelegenheid om hem te vragen waarom zekere borden omgekeerd werden op het servet. "Ze zijn bestemd voor personen die hier per week middagmalen en hetzelfde servet van Zondag tot Zondag gebruiken". Peper wordt in een afzonderlijk vat gedaan, naast het zout - dit is een verstandig gebruik.

Leder wordt niet even veel gebruikt als in Engeland. Ik zag een man die vooraan op een lange, lage wagen gezeten was, en met een lange koord voerde. Waar de straten kruisen is de goot met houten deuren overdekt; aldus levert ze geen hinderpaal op voor voertuigen en kan ze gemakkelijk gereinigd worden. Er is een begijnhof in deze straat (Rue de la Chapelle), een groot gebouw, kloosterachtig van uitzicht en met een grote ommuurde tuin. Het paalt aan de kerk met de calvarie. De tafelknecht zegt me dat er ongeveer twintig begijnen wonen en dat vreemdelingen enkel 's Zondags toegelaten worden. De grote houten poort blijft toe en belet zelfs dat men zou binnenkijken.

Het middagmaal aan de table d'hôte was uitstekend. De schotels werden overgereikt door een schuifdeur in de muur. Het gezelschap bestond bijna uitsluitend uit Engelsen en niet van het beste soort. Er waren slechts twee dames die, geen plaats vindend aan de lange tafel, aan een kleinere zaten, zodat Edith het natuurlijk genoeg ongezellig vond. We stonden dan ook op vóór het nagerecht.

Ons reisgoed (voorzeker het schamelste waar vier reizigers van deftig voorkomen en deftige omgang ooit mee vertrokken) werd op een stootwagen geladen en weg waren we naar de waterkant waar we inscheepten op een boot die ons, langs de haven, naar de monding van het Brugse kanaal bracht. Er lagen niet veel schepen in de haven, maar toch genoeg om in deze stille wateren en tussen deze effen kusten, dit soort van schoonheid te laten uitschijnen, waarop zekere grote schilders verslingerd geraakten. Een man was van uit een boot in de haven aan het vissen; het net hing uitgespreid onderaan vier lange en plooiende ribben, zoals deze van een regenscherm, en was aldus aan de mast opgehangen. Hij wondt het op en af door middel van een windas en bediende het alleen. Het regende terwijl we in de boot waren en wanneer we aan boord van de trekschuit gingen. Ik onderstel dat we inscheepten op de plaats zelf die de Engelsen, bij een van Mr. Pitt's expedities, zo domweg verwoestten en die ze, toen ze gevangen genomen, zoals het hoorde verplicht werden te herstellen. Niet zonder een gevoel van vernedering riep ik dit feit voor mijn geest.

De trekschuit, met een platte bodem, is veel ruimer dan men, naar haar grootte te oordelen, zou opmaken. De beste kajuit is nogal weelderig gestoffeerd met korte rode pluche, terwijl een bank, die met hetzelfde materiaal overdekt is, langs de wand is aangebracht. Er bevinden zich hutten aan de voor- en achtersteven en, in het midden, een grote kamer vol marktvrouwen die terugkeren van Oostende. De verwarring der talen scheen, naar onze mening, op deze van Babel te gelijken. Het schip zelf was een volmaakte ark. De ene of andere Vlaamse oudheidkundige zou kunnen bewijzen dat ze gebouwd werd naar het traditionele model van Noë. Het was tantaliserend beneden te moeten blijven ten gevolge van een hevige regen, terwijl de wind zo hevig waaide dat ik geen venster kon open houden zonder zekere passagiers te hinderen, en ik had noch het recht, noch het verlangen om dit te doen. Aan lijzijde ontbrak gelukkig een ruit in de lijst en door deze schamele opening loerden Edith May en ik zoveel we konden terwijl de ark voortgleed. De oevers werden beveiligd door rijen takkebossen of vlechtwerk, vijf of zes rijen diep naar we telden en men deelde ons mede dat ze er acht of negen dik waren. Me dunkt dat ik ratteholen in de oevers zag.

In de hut waren twee Vlamingen bij ons, welgemanierd en verstandige mensen. Ik vernam van een hunner dat de begijnen tot twee orden behoorden; de ene orde was gebonden door onherroepbare geloften en deze orde was niet hersteld geworden. In de pakketboot uit Ramsgate was er een oude dame die naar Brussel, haar geboortestad, terugkeerde nadat ze achttien jaar afwezig was gebleven. Ze zegde me dat de begijnen in gemeenschap leven, vijf of zes tezamen onder toezicht van een oudere zuster, gedurende zo wat zeven jaar en dat ze daarna leefden zoals ze wilden. Begijnhoven zijn, naar haar zeggen, eerder hofjes dan kloosters.

De regen hield op en we bestegen het dek. Een ijzeren roerpen loopt onder het luxe-gedeelte van het dek, en staat ongeveer in de vorm van een vraagteken, of een rechtstaande S, (?) aldus, opgericht. De loods stond met zijn staatriem tegen het stuur geleund en stuurde aldus met volkomen nonchalance de boot. Ze werd getrokken door vier paarden, vastgemaakt aan twee touwen; maar we hadden zulke gunstige wind dat het werk hun gemakkelijk viel en we vorderden ongeveer vijf mijl in het uur. De streek die, naar Oostende toe, weinig bemerkenswaardigs vertoonde, met uitzondering van de reinheid der huizen en het uitzicht van degelijkheid en comfort, verbeterde hier. Er waren minder huizen en meer bomen en we merkten weldra al de karakteristieke hoedanigheden van het Vlaamse landschap. Daar ik pas van Derwentwater kom, kan ik de schoonheid van dit soort streek aanvoelen, en begrijpen hoe ze zoveel schilders heeft voortgebracht. Ze bezit al wat rust en kalm is - stille waters, een verre horizon, heerlijk groen, vruchtbaarheid en schaduw. Bomen worden hier niet beschouwd als schadelijk voor de landbouw, of, waarschijnlijk, weegt hun waarde zwaarder dan enige schade die ze mochten veroorzaken. De knotwilg geleeft vaak niet weinig op de cacaostruik, terwijl zijn lichte takken aan alle zijden als pluimen uitstaken. Populier en ratelpopulier komen meer voor dan olm en eik en er zijn geen grote bomen. Hun schaduw zou nadelig kunnen wezen, ofwel moet het regelmatig rooien winstgevend zijn. De bebouwing ziet er voortreffelijk uit - geen onkruid, geen afval : de velden liggen allemaal in parallelograms van verschillende vormen en oppervlakten en ze worden allemaal gescheiden door bomen die

langs de grachten staan. Ze maken de gehele streek zo bosrijk als zelden in Engeland werd gezien en nooit werd er zulk een daarmee gepaard gaand hoog peil van vooruitgang van de landbouw waargenomen. Er is, in verhouding, veel tuingrond. Weede wordt hier verbouwd en, naar ik meen, veel gebruikt als kleurstof in de Brugse fabrieken. Al de huizen die we voorbijtrokken waren net en blijkbaar gerieflijk. De deuren en vensterluiken waren over het algemeen hel groen. De bruggen over dit nobel kanaal zijn zo gebouwd dat ze draaien kunnen om doorgang te verlenen aan het schip.

We bereikten Brugge een weinig voor de schemering.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXXVIII : C. DE BROUCKÈRE

Geboren te Roeselare op 2 februari 1920. Overleden te Oostende op 6 april 1985.

Woonde laatst Albert I Promenade 88.

Uit de necrologie die over Carlo DE BROUCKÈRE verscheen in de ZEEWACHT het volgende :

Zijn laatste tentoonstelling werd georganiseerd in de Oostendse galerij Atelier in december 83 en januari 1984.

Carlo DE BROUCKÈRE had een stuk van zijn leven op zee doorgebracht en nadien was hij via het kunstambacht (van 1946 tot 1949 maakte hij deel uit van "Groenhove" in Torhout, een

soort "commune van beeldhouwers - O. STREBELLE, MOESCHAL - en architecten - KISELOVE, Cl. STREBELLE en de schilder J.M. STREBELLE) tot de schilderkunst gekomen. Hij was autodidakt en wist in zijn werk een eigen gevoel voor humor te koppelen aan onvervalste poësie. Daardoor had hij een gans aparte plaats verworven. Hij was een innemende persoonlijkheid die zichzelf kon relativieren.

Na vele jaren in Torhout te hebben gewoond (in het domein thans naar hem genoemd) kwam hij zich enkele jaren geleden definitief in Oostende vestigen. Samen met zijn echtgenote woonde hij in een grote villa op de zeedijk dichtbij één van zijn grote inspiratiebronnen.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXXIX : M. VELLE

Marthe VELLE werd te Oostende geboren op 24 november 1907.

Ze studeerde aan de Hogere Rijkschool voor Architectuur en Visuele Kunsten Ter Kameren.

Zelf was ze lesgeefster aan de Academie van Sint-Jans-Molenbeek en Elsene.

Ze schilderde in nonfiguratieve stijl, maar beoefende verder de beeldhouwkunst, het emailleren en het etsen.

In december-januari 1934-35 nam ze deel aan een groepsexpo "Le petit tableau" in de Galerij STUDIO met o.m. ENSOR, SCHYRGENS, L. & P. VERBEKE, A. GERBOSCH, F. & N. LABISSE. Ze toonde er tekeningen en aquarellen.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - C : L. VERBEKE

Tijdens het eindejaar 1934-35 nam hij deel aan de expo "Le petit tableau" in de Galerij STUDIO te Oostende.

Van 31 december 1935 tot 16 januari 1936 vinden we Leon VERBEKE in een groepsexpo met o.m. O. CORNU, A. DELWAIDE, E.A. GERBOSCH, D. THULLIEZ & E. WILKIN in de Galerij STUDIO (A. Buylstraat). Hij toonde er 4 werken : "Nieuport; chaloupe sur le banc", "Nieuport; barquettes sur le sable", "Nieuport; mist" & "Snaaskerke; le canal".

In 1937 nam hij deel aan het "Groot Zomersalon", een groepstoonstelling ingericht door "Hedendaagse Kunst" in het foyer van de Oostendse schouwburg van 1 tot 15 augustus. Volgens de catalogus toonde VERBEKE er : "Op de bank" (olie), "Sous-bois" (pastel) en "Vaart" (pastel).

We vinden Leon VERBEKE ook enkele malen terug in de naoorlogse salons van de Oostendse kunstkring :

1952 : "In de polders", "Zandweg te Stalhille", "Sint-Pieterskapelle" en "Bloemen".

1955 : "Vissersboten op de bank.

Zijn adres was Rogierlaan 39.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - CI : A. VILAIN

Alphonse VILAIN (geboorte- & sterfdata ongekend) was de opvolger van fotograaf LEBON (hoek Van Iseghemlaan/Louisastraat), toen deze met rust ging en zich daartoe in het zonnige Cannes vestigde.

VILAIN schilderde als dilettant marines.

Antoine SCHYRGENS, die VILAIN had gekend, omschreef ze als "fluides et légères".

In 1940 vluchtte hij naar Engeland en bleef er klaarblijkelijk wonen.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - CII : O. WALLEYN

Leerling van Antoine SCHYRGENS aan de Oostendse kunstacademie in de periode voor W.O. II (aquarelklas).

Oscar WALLEYN was een mindervalide en is voortijdig gestorven.

Bron : mondelinge mededeling van Mevr. Margot KNOCKAERT, medeleerlinge van WALLEYN in SCHYRGENS' klas.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - CIII : J.A. YDE

Amateurkunstschilder. Jules Albert YDE was lid van de Oostendse kunstkring. Woonde Wellingtonstraat 6 (1956); Leffingestraat 21 (1958).

Deelname aan tentoonstellingen :

Salon van de Kunstkring 1956 : "Marine", "Duinen", "In de verleden tijd" en "Veldbloemen".

Salon van de Kunstkring 1958 : "Stilleven", "Lila's", "Noordzee" en "Avond aan de vissershaven".

Norbert HOSTYN

OULD SPEELGOED

Het ligt in de bedoeling van de raad van beheer van "De Plate" tijdens de zomerperiode 1986 een thematentoonstelling in te richten omtrent "oud speelgoed". "Oud" staat voor ouder dan : 1960. Speelgoed omvat ook allerlei gezelschapsspelen, en verder : poppen, treintjes, blikken autootjes, poppenhuisjes, enz., enz.

We doen dan ook een oproep aan onze leden om stukken uit eigen bezit ter beschikking te stellen voor deze expositie. Ze zullen met de meeste zorg behandeld worden.

Contact : Gilbert VERMEERSCH (de zaterdagmorgen in het heemkundig museum

Norbert HOSTYN (directie Stedel. Musea). Tel.: 70.61.31

De Raad van Beheer

ZEEVISSERIJBEHEER IN VROEGERE EEUWEN

Het Rijksstation voor Zeevisserij komt zo juist een studie van P. HOVART te publiceren. "Zeevisserijbeheer in vroegere eeuwen : een analyse van normatieve bronnen" is wel het belangrijkste, om niet te zeggen het enige werk dat over dat aspect van de Belgische zeevisserij verschenen is.

In een achttal hoofdstukken heeft de auteur een zeer leerrijk en vooral leesbaar werk geschreven die naar ons inziens bij geen enkele kusthistoricus of heemkundige mag ontbreken. We lezen daarin o.a. over "De groei van de zeevisserij", "Bloei van de visserij", "Het verval van de zeevisserij", "Het wisselvallig verloop van de visserij", enz.

Dit boek, rijkelijk geïllustreerd, zelfs met enkele kleurreproducties, kost enkel 500 ₣ en kan besteld worden bij het Rijksstation voor Zeevisserij te Oostende, rek. nr. 000-0098168-04.

Omer VILAIN

EEN PROJECT : "KLEMSKERKE-ZEEHAVEN" of "GRONDWET"

"Fantasie" betekent (ondermeer) de voortbrengselen van de menselijke verbeelding. Fantasten op bouwtechnisch gebied zijn nooit uit de wereld geweest. Misschien staat ooit in "De Plate" te lezen dat we de laatste storm zagen beuken tegen de dijk van de Albert I-promenade ???

Lang vóórdat Baron de Maere d'Aertrycke Brugge een zeehaven toebedeeld zag (zitting Parlement 23 augustus 1895), waren ijverige ekonomen of dagdromers ook al druk bezig met futuristische plannen uit te dokteren.

Zo iemand was bijvoorbeeld kapitein Emiel VERSTRAETE, professor aan de Militaire School en oud-officier, geattacheerd aan het hof van de hertog van Brabant. Hij had het plan opgevat om ten oosten van Oostende een grote handelshaven met een nieuwe stad, genaamd "Grondwet" te laten graven. Een nieuw zeekanaal zou tevens Antwerpen via Temse, Sint-Niklaas, Lokeren, Gent en Brugge met de Noordzee verbinden om de concurrentie van Vlissingen of Calais te weerstaan.

Op 26 juli 1875 stelde hij dit vermetel plan op waaraan hij veel ruchtbaarheid gaf via de overvloedige verspreiding van een brochure "Solution pratique de la grave question d'Anvers-Terneuzen-Gand, par la création gratuite du port de Grondwet". Daarin droomde hij ondermeer van "... un port, le plus profond, le plus grand, le plus facile possible sur le littoral, à la tête de notre réseau ferré, qui aura toujours l'avantage d'être la ligne la plus directe entre l'Angleterre et la partie centrale du Continent...".

De nieuwe haven zou te Klemskerke komen, om volgende motieven : enerzijds valt dit punt buiten de zone van aanslibbingen veroorzaakt door de Schelde en anderzijds ligt de rede van Klemskerke op één internationale lijn met Aken en Londen. Een nuttige oppervlakte van 110 ha wordt voorzien, samen met een havendam van 3.500 m. Op een punt, 3.200 m ten oosten van onze havengeul zou deze "muur" loodrecht toelopen op de Stroombank, om dan af te buigen in oostwaartse richting. Totale kostprijs : 45 miljoen frank. In de naburige duinen en op het land, gewonnen op de zee, zou een stad verrijzen van 250 ha.

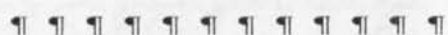
De stoutmoedige auteur gelooft dat een intelligente administratie al vlug een kapitaal van 55 à 60 miljoen weet bijeen te brengen bij de verkoop van gronden en durft het zelfs aan kandidaat te zijn bij een eventuele concessie.

Hoofdingenieur E. PIENS, nuchter als geen ander, stond in zijn rapport aan de minister (3 januari 1876) steviger met beide voeten op de grond. Het steeds maar uitbaggeren van massa's slijk en modder lijken wel een sisyfusarbeid te worden ! De weg naar zee vanuit de haven ligt noord-oost, daar waar de overheersende winden vanuit het westen waaien ! Welke zeeman waagt het zijn zeil binnen te loodsen met de wind pal op kop ? Ook zou de bouw van deze haven de kleine rede van Oostende volledig afsluiten van oostelijke kant. De stromingen die beuken op de kust schuren diepten uit van 6 à 10 meter. Wanneer je die devieert, werk je de verzanding in de hand.

Krachtdadig wees de hydrograaf het voorstel van de hand en verdween het voor goed in de ministeriële lade.

Gelukkig maar, anders zou onzer Karel JONCKHEERE wellicht niet geschreven hebben : "Oostende, een burgerlijk provinciestedje dat in de zomer in de euforie leeft een wereldstad te zijn..."

Ivan VAN HYFTE

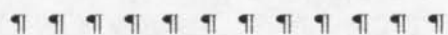
JAARBOEK ETHNOLOGIA FLANDRICA

Door de "Leuvense Vereniging voor Volkskunst" werd onder leiding van Stefaan TOP een eerste jaarboek uitgegeven. Dit jaarboek (130 p.) omvat een vijftal referaten die op het eerste symposium van hogervermelde vereniging werd gehouden. De auteurs zijn :

- P. Derck : Vergelijkende studie van de mop en zijn vertellers ;
- I. Kalfas : Hedendaagse huwelijksgebruiken bij 41 Griekse paren in de gemeente Genk ;
- L. Bavay : Kapellen en kruisen te Mere ;
- A. Van Gorp : Het kinderlied in de basisscholen van Kasterlee en omgeving ;
- S.O. Cathain : Preservering the people's past.

Wie het jaarboek 1985 wil bestellen kan dat mits storting van 377 ₣ op rekening nr 000-1482802-60 van de "Leuvense Vereniging voor Volkskunde".

O. VILAIN

IN DIT NUMMER

- blz. 66 : J.B. DREESEN : Over visleursters te Oostende
- blz. 67 : J.B. DREESEN : De Nationale Vuurkruisenbond, Afdeling Oostende
- blz. 70 : N. HOSTYN : Architecten en Architectuur te Oostende tijdens het interbellum (3)
- blz. 73 : J. GHEERAERT : Er kwam een kapelaan uit Keulen (slot)
- blz. 78 : B. ELLEBOUDT : Archeologische vondst te Mariakerke
- blz. 83 : J. KLAUSING : Een liedje over de Kortestraat
- blz. 87 : N. HOSTYN : Drukwerk in verband met Oostende...
- blz. 88 : R. SOUTHEY : Journal of a tour in the Netherlands (vervolg en slot)
- blz. 91 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders van LXXXVIII tot CIII
- blz. 93 : O. VILAIN : Zeevisserijbeheer in vroegere eeuwen
- blz. 94 : I. VAN HYFTE : Een project : "Klemskerke-zeehaven" of "Grondwet"
- blz. 95 : O. VILAIN : Jaarboek Ethnologia Flandrica

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

UIT DNS
PLATE - ARCHIEF

PROGRAMME OFFICIEL

GRANDE CAVALCADE DU 22 FEVRIER 1885

OSTENDE

CAVALERIE MARIAKERKOISE - TROMPETTES - LANCISERS -
GROS MADOR ET TAMBOURS - MUSIQUE - PÊCHE A VAPEUR -
BALEINE DE 1885 - SOCIÉTÉS - PATRIOTES A PIED.

ACIDE PHÉNIQUE - Gardes Nobles - Cible - Etendard - Baleine de 1826 -
Bijoux par invitation - Corps du Sallet - Patriotes à cheval -
Chansonniers de 1826 - Musique du temps - Bains chauds -
(Baleine dressée en liberté)
se rend à domicile . . .

Char du Citoyen Jonas - Jeune Garde - Dragons - Invalides - Trains de plaisir -
Friture - Corbeille - Harmonie - Arbalétriers - Pompiers - Gendarmes -
Drapeaux - Char de Neptune - Troupe de Baleines - Queues -

CE PROGRAMME SE VEND AU PROFIT DES PAUVRES.

J. W. N. idra

OSTENDE, IMPRIMERIE JULES DAVELUY.